

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ
Кафедра правового забезпечення підприємницької діяльності та
фінансової безпеки
Факультет № 6**

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Економіка праці та соціально-трудова відносини»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

**072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(Фінансова безпека, фінансові розслідування)**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. № 7

Розглянуто на засіданні кафедри правового забезпечення підприємницької діяльності та фінансової безпеки факультету № 6 протокол від 25.08.2023р. №7

Розробники:

1. доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент Подорожній Артем Юрійович.

Рецензенти:

1. Доцент кафедри цивільного права № 1, начальник науково-дослідницького сектору Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, кандидат юридичних наук, доцент Ісаєв Арсен Миколайович;
2. Учений секретар секретаріату Вченої ради, доктор юридичних наук, доцент Невядовський Владислав Олегович.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин - 120 Кількість тем – 13	<u>07</u> <u>«Управління та адміністрування»;</u> <small>(шифр галузі) (назва галузі знань)</small> <u>072</u> <u>«Фінанси, банківська справа та страхування»;</u> <small>(код спеціальності) (назва спеціальності)</small> <u>Перший</u> <u>(бакалаврський) рівень</u> <u>вищої освіти</u> <small>(назва СВО)</small>	Навчальний курс <u>4</u> <small>(номер)</small> Семестр <u>7</u> <small>(номер)</small> Види контролю: <u>залік</u> <small>(екзамен, залік)</small>
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання		заочна форма навчання
Лекції – <u>28</u> ; <small>(години)</small> Семінарські заняття – <u>28</u> ; <small>(години)</small> <small>(години)</small> Самостійна робота – <u>64</u> ; <small>(години)</small>		Лекції – <u>6</u> ; <small>(години)</small> Семінарські заняття – <u>6</u> ; <small>(години)</small> <small>(години)</small> Самостійна робота – <u>108</u> ; <small>(години)</small>

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування теоретичних і практичних знань щодо функціонування, розвитку та регулювання соціально-трудових відносин у суспільстві.

Завдання:

- висвітлення теоретико-методологічних та соціально-економічних аспектів сучасних проблем економіки праці й соціально-трудових відносин;
- формування у студентів практичних навичок і вмінь щодо управління працею та регулювання відносин у соціально-трудовій сфері.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Економіка праці та соціально-трудові відносини» тісно пов'язана з наступними дисциплінами: «Політична економія», «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Історія економіки та економічної думки», «Економіка підприємства», «Маркетинг», «Менеджмент», «Регіональна економіка» та ін.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

1. зміст і сутність економічної категорії «праця», класифікацію праці;
2. структуру розміщення населення України, його природний, механічний рух; типи, види і режими відтворення; трудові ресурси, їх структуру;
3. класифікацію персоналу підприємства, порядок розрахунку його середньооблікової чисельності за визначений період;
4. методи вимірювання продуктивності праці, класифікацію факторів і резервів зростання продуктивності праці;
5. сутність сучасного ринку праці, умови його виникнення і ефективного функціонування;
6. поняття зайнятості і зайнятого населення, сутність безробіття, його типи і форми, причини та наслідки безробіття, державні гарантії та допомоги по безробіттю;
7. зміст і завдання організації праці, умови праці, що впливають на працездатність робітника;
8. робочий час, його склад і структуру, причини регламентованих і нерегламентованих простоїв і перерв, види норм праці, методи нормування;
9. сутність заробітної плати, її функції та принципи встановлення, державне регулювання оплати праці;

вміти:

1. застосовувати знання з питань економіки праці та соціально-трудових відносин на практиці;
2. професійно користуватися методами оцінки та вивчення проблем економіки праці та соціально-трудових відносин;
3. визначати потребу підприємства в кадрах, планувати чисельність працівників в розрізі окремих спеціальностей;
4. визначати механізм трудової адаптації працівників підприємства;

5. аналізувати ефективність використання робочої сили на підприємстві, розраховувати показники продуктивності праці;
6. виявляти резерви підвищення продуктивності праці, розраховувати доцільність заміни живої праці капіталом;
7. стратегічно планувати ринок попиту та пропозиції трудових ресурсів;
8. працювати з джерелами статистичної інформації, вибирати дані для аналізу зайнятості, безробіття населення, оплати праці, формування доходів і витрат населення;
9. прогнозувати можливість безробіття та шляхи його подолання;
10. підбирати оптимальні режими праці і відпочинку на виробництві;
11. володіти методами вивчення витрат робочого часу, розраховувати раціональність його використання, пропонувати заходи скорочення витрат робочого часу;
12. вибирати найбільш ефективну форму і системи оплати праці на підприємстві, аналізувати використання фонду заробітної плати;
13. обґрунтовувати необхідність та ефективність преміювання працівників підприємства;
14. запропоновувати прогресивну систему стимулювання праці, розкривши зміст основних функцій економічного контролю.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни			
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у галузі фінансів, банківської справи та страхування в ході професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування окремих методів і положень фінансової науки та характеризується невизначеністю умов і необхідністю врахування комплексу вимог здійснення професійної та навчальної діяльності.		
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК-10	Здатність працювати у команді	
	ЗК-12	Здатність працювати автономно	
	ЗК-13	Здатність реалізовувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні	
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК-8	Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування	
	СК-9	Здатність здійснювати ефективні комунікації	
	СК-10	Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення	

	ПР-12	Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності.
--	-------	--

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Об'єкт, предмет і завдання дисципліни».

Теоретичні основи дисципліни. Мета та завдання дисципліни. Сутність і роль людської праці. Соціально-економічні функції праці. Класичний, марксистський, інституціональний та інші підходи до аналізу праці. Процес праці та трудові відносини. Структура трудових відносин. Категорії «зміст праці», «характер праці» та «ставлення до праці». Зміни змісті та характері праці в умовах сучасної НТР. Особливості змісту і характеру праці в органах внутрішніх справ. Поняття «якість праці» та «умови праці». Практичне значення категорій праці.

ТЕМА № 2. «Трудові ресурси та трудовий потенціал суспільства».

Населення як основа і джерело трудових ресурсів. Кількісна і якісна характеристика трудових ресурсів. Трудові ресурси та трудовий потенціал. Основні риси трудового потенціалу. Економічно активне населення. Поняття людського капіталу. Індекс розвитку людського потенціалу. Розширене відтворення населення, трудових ресурсів та індивідуальної робочої сили як умова сталого економічного зростання. Зміст розширеного відтворення робочої сили. Фази відтворення трудових ресурсів. Необхідність подолання природного скорочення чисельності населення і демографічна політика в Україні. Роль освіти в посиленні трудового потенціалу. Проблеми розвитку освіти в Україні. Міграція населення як чинник зміни трудових ресурсів. Види і форми міграції населення, її економічна роль. Проблеми міжнародної міграції робочої сили для України.

ТЕМА № 3. «Соціально-трудові відносини як система».

Соціально-трудові відносини. Типи соціально-трудових відносин. Ступінь розвиненості соціально-трудових відносин. Поняття та структура елементів соціально-трудових відносин. Тип соціально-трудових відносин. Регулювання соціально-трудових відносин. Особливості формування соціально-трудових відносин в Україні. Критерії розвиненості соціально-трудових відносин. Соціально-трудові відносини та їх типи. Особливості формування та розвитку соціально-трудових відносин в Україні. Вимір і порівняльний аналіз рівня життя та диференціації доходів. Якість життя та показники її виміру. Основні види суб'єктів соціально-трудових відносин.

ТЕМА № 4. «Соціальне партнерство».

Сутність соціального партнерства та його роль у функціонуванні ринкової економіки. Форми та принципи соціального партнерства. Нормативно-правова база соціального партнерства в Україні. Оцінка стану соціального партнерства в Україні та напрями його розвитку. Зарубіжний досвід соціального партнерства, сучасні його форми, тенденції розвитку. Міжнародна організація праці та

Конвенція стосовно принципів соціального партнерства. Колективні переговори. Колективні договори та угоди. Взаємні консультації та контроль. Суб'єкти соціального партнерства. Функції держави як суб'єкта соціального партнерства. Особливості створення та організації профспілок. Законодавчо гарантовані права найманих робітників на захист. Спілки роботодавців та механізм функціонування. Система колективно-договірного регулювання в Україні та її рівні. Питання генеральних угод. Предмети галузевої та регіональної угоди. Конфліктна ситуація в сфері праці. Типи трудового конфлікту. Причини трудового конфлікту. Негативні та позитивні наслідки трудового конфлікту. Фактори складності трудового конфлікту. Типи та форми розв'язання трудового конфлікту.

ТЕМА № 5. «Ринок праці та його регулювання».

Характеристика ринку праці. Ціна праці. Структура ринку праці. Особливості функціонування ринку праці. Сукупний ринок праці. Основні суб'єкти ринку праці. Компоненти системи відносин на ринку праці. Кон'юнктура ринку та її типи. Інфраструктура ринку праці. Первинний та вторинний ринок праці. Специфіка внутрішнього та зовнішнього ринків праці. Професійний ринок праці. Моделі ринку праці. Функції ринку праці. Класична модель ринку праці та рівноважна ціна за працю. Попит на працю. Правило «прибуток - максимізуюча зайнятість». Пропозиція індивідом своєї праці та її графічне зображення. Основні конвенції МОП з питань регулювання ринку праці.

ТЕМА № 6. «Соціально-трудові відносини зайнятості».

Структура зайнятості. Умови ефективної структури зайнятості. Показники ефективної структури зайнятості. Основні принципи зайнятості. Принципи державної політики України відносно зайнятості населення. Статуси зайнятості. Види зайнятості. Форми зайнятості. Показники зайнятості. Критерії ефективної та раціональної зайнятості. Форми безробіття. Засоби запобігання безробіттю. Рівні регулювання процесів зайнятості населення. Механізм регулювання відносин зайнятості за умов переходу від адміністративно-командної до ринкової економіки. Тіньовий та фіктивний ринки праці в Україні. Безконтрактний найом робочої сили. Формальний та неформальний найом працівників.

ТЕМА № 7. «Організація і нормування праці».

Сутність і основні напрямки організації праці. Умови праці. Система охорони праці. Дисципліна праці, шляхи її зміцнення в сучасних умовах. Поділ і кооперування праці. Значення суспільного поділу і кооперування праці, їх взаємозв'язок і взаємозалежність. Поділ і кооперування праці на підприємствах, їх форми. Організація та обслуговування робочих місць. Необхідність реконструкції робочих місць на підприємствах України. Нормування праці, його завдання та методи. Робочий час, його структура. Методи вивчення ефективності

використання робочого часу. Види трудових нормативів. Економічна і соціальна ефективність вдосконалення організації праці, їх показники.

ТЕМА № 8. «Продуктивність і ефективність праці».

Індивідуальна продуктивність праці. Суспільна продуктивність праці. Формули розрахунку продуктивності живої праці. Фактори зростання продуктивності праці. Продуктивність ресурсів. Рентабельність праці. Виробіток. Трудомісткість. Класифікація резервів підвищення продуктивності праці. Вартісний метод розрахунку продуктивності праці. Трудовий та природний методи. Індексний метод розрахунку продуктивності праці. Основні показники економічної ефективності. Економічний зміст продуктивності праці. Фактори, що забезпечують ріст продуктивності праці. Матеріально-технічні, організаційно-управлінські і соціально-психологічні резерви росту продуктивності праці. Чинники та резерви зростання продуктивності праці, методика їх оцінки.

ТЕМА № 9. «Політика доходів і оплата праці».

Сутність заробітної плати. Сутність і задачі тарифної системи оплати праці. Тарифно-кваліфікаційний довідник. Оплата праці й матеріальне стимулювання працівників. Доплати й надбавки до тарифів. Форми й системи оплати праці. Погодинна форма оплати праці. Відрядна форма оплати праці. Погодинна форма оплати праці. Відрядна форма оплати праці. Безтарифна система оплати праці. Оцінка трудової участі робочих бригад. Ефективність оплати праці працівників. Мінімальна заробітна плата, сутність, функції та роль функціонуванні ринку праці. Удосконалення форм і систем оплати праці працівників. Ефективність систем доплат і надбавок до заробітної плати. Методичні основи планування фонду заробітної плати. Показники, що характеризують фонд заробітної плати. Середня заробітна плата та її показники. Удосконалення тарифної системи. Контрактна система оплати праці. Особливості організації та оплати праці на малих підприємствах (огляд досвіду).

ТЕМА № 10. «Планування праці».

Сутність і завдання нормування праці. Норма часу і її взаємозв'язок з іншими нормами праці. Структура технічної норми часу й порядок її розрахунку. Методи вивчення витрат робочого часу. Методи хронометражу та миттєвих спостережень. Дослідження фонду робочого часу на підприємстві. Визначення зміни технічної норми часу. Дослідження витрат робочого часу за допомогою методу миттєвих спостережень. Дослідження витрат робочого часу за допомогою хронометражу. Методи нормування праці та їх розвиток. Перегляд норм праці та оцінка їх якості. Оптимізація норм обслуговування та чисельності. Роль нормування праці в технологічній організації підготовки виробництва. Науковий підхід до нормування праці. Законодавче регулювання режиму роботи різних категорій працівників. Дослідно-статистичні методи нормування трудових процесів. Аналітичні методи нормування трудових процесів.

Структура норм витрат і результатів праці. Роль нормування трудових процесів в плануванні діяльності підприємства.

ТЕМА № 11. «Аналіз, звітність, аудит у сфері праці».

Аналіз трудових показників. Інформаційне забезпечення в системі управління трудовими ресурсами. Аудит в трудовій сфері. Основні джерела отримання інформації про трудову діяльність. Інформаційне забезпечення комплексного аналізу процесів, що відбуваються в сфері праці. Основна мета аудиту в трудовій сфері. Ефективність аудиту у трудовій сфері. Завдання аудиту праці на підприємстві.

ТЕМА № 12. «Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудових відносин».

Дослідження проблем трудової організації. Соціологічні дослідження у сфері праці. Програма соціологічних досліджень. Інтенсивність праці та шляхи її дослідження. Розробка програми соціологічних досліджень у сфері праці. Складання соціологічної анкети з аналізу стану праці на підприємстві. Принципи побудови соціологічних анкет. Дослідження інтенсивності праці на підприємстві. Складання соціологічної анкети з аналізу стану праці на підприємстві. Принципи побудови соціологічних анкет.

ТЕМА № 13. «Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин».

Міжнародна організація праці – міжнародний центр соціально-трудового співробітництва. Головні напрями діяльності Міжнародної організації праці. Головні цілі Міжнародної організації праці. Основні сфери діяльності Міжнародної організації праці. Структура Міжнародної організації праці. Міжнародна організація праці: історія утворення та розвитку. Роль Міжнародної організації праці у регулюванні ринку праці. Роль Міжнародної організації праці в регулюванні соціально-трудових відносин. Проекти Міжнародної організації праці, що реалізувалися в Україні. Міжнародна конференція праці – найвищий орган Міжнародної організації праці. Допомога країнам у вирішенні соціально-трудових проблем. Основні сфери організаційно-правової діяльності Міжнародної організації праці. Міжнародна конференція праці, її роль і завдання. Міжнародна організація праці і соціальні інститути. Основні конвенції та рекомендації Міжнародної організації праці. Міжнародне бюро праці і його роль. Трудове законодавство України: відповідність міжнародним нормам. Основні Конвенції Міжнародної організації праці щодо соціально-трудових відносин у національних ринках праці. Основні причини виникнення та існування міжнародної трудової міграції. Види міграції. Міжнародна організація з питань міграції.

1. Структура навчальної дисципліни
4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1: Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	8	2	2	-	-	4	
Тема № 2: Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 3: Соціально-трудові відносини як система	8	2	2	-	-	4	
Тема № 4: Соціальне партнерство.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 5: Ринок праці та його регулювання.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 6: Соціально-трудові відносини зайнятості.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 7: Організація і нормування праці.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 8: Продуктивність і ефективність праці.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 9: Політика доходів і оплата праці.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 10: Планування праці	10	2	2	-	-	6	
Тема № 11: Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	10	2	2	-	-	6	
Тема № 12: Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально- трудових відносин.	10	2	2	-	-	6	
Тема №13: Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	14	4	4	-	-	6	
Всього за семестр № 7:	120	28	28			64	залік

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		Лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні	Самостійна робота	
Семестр № 7							
Тема № 1: Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	8	2	-	-	-	8	
Тема № 2: Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства.	8	-	-	-	-	8	
Тема № 3: Соціально-трудові відносини як система	8	-	2	-	-	8	
Тема № 4: Соціальне партнерство.	8	-	-	-	-	8	
Тема № 5: Ринок праці та його регулювання.	8	2	-	-	-	8	
Тема № 6: Соціально-трудові відносини зайнятості.	8	-	-	-	-	8	
Тема № 7: Організація і нормування праці.	8	-	2	-	-	8	
Тема № 8: Продуктивність і ефективність праці.	10	-	-	-	-	8	
Тема № 9: Політика доходів і оплата праці.	10	2	-	-	-	8	
Тема № 10: Планування праці	10	-	-	-	-	8	
Тема № 11: Аналіз, звітність, аудит у сфері праці	10	-	2	-	-	8	
Тема № 12: Моніторинг соціально-трудової сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально- трудових відносин.	10	-	-	-	-	10	
Тема №13: Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудових відносин	10	-	-	-	-	10	
Всього за семестр № 7:	120	6	6			108	залік

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
	Тема № 1. Об'єкт, предмет і завдання дисципліни	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	<p>Сутність, мета, завдання і функції дисципліни.</p> <p>Поняття праці та особливості трудової діяльності людини.</p> <p>Соціально – трудовий напрям економічної думки.</p>	
	Тема № 2. Трудові ресурси і трудовий потенціал суспільства	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	<p>Соціально-економічна категорія «трудові ресурси» та їх класифікація.</p> <p>Кількісні та якісні показники трудового потенціалу.</p>	
	Тема № 3. Соціально-трудові відносини як система	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	<p>Сутність соціально-трудових відносин.</p> <p>Фактори формування соціально-трудових відносин. Якість трудового життя.</p> <p>Формування соціально-трудових відносин в умовах ринку.</p>	
	Тема № 4. Соціальне партнерство.	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p>
	Сутність і значення соціального партнерства.	

		<p>Наймані працівники, роботодавці та їх об'єднання, як суб'єкти соціального партнерства.</p> <p>Механізм функціонування соціального партнерства в Україні.</p> <p>Міжнародний досвід соціального партнерства.</p>	<p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	Тема № 5. Ринок праці та його регулювання	<p>Сутність ринку праці, його функції, переваги і недоліки.</p> <p>Елементи ринку праці.</p> <p>Механізм функціонування ринку праці.</p> <p>Сегментація ринку праці</p>	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	Тема № 6. Соціально-трудова відносини зайнятості.	<p>Соціально-економічна сутність зайнятості населення.</p> <p>Види і форми зайнятості населення.</p> <p>Державне регулювання зайнятості населення.</p> <p>Гнучкі форми зайнятості, їх особливості.</p> <p>Сутність безробіття, його типи і форми.</p> <p>Закон Оукена.</p> <p>Причини виникнення безробіття та його наслідки.</p> <p>Методи вимірювання та оцінка рівня безробіття.</p> <p>Регулювання процесу безробіття.</p>	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	Тема № 7. Організація і нормування праці	<p>Зміст і завдання організації праці.</p> <p>Поділ і кооперація праці.</p> <p>Трудовий (виробничий) процес.</p> <p>Умови і режими праці.</p> <p>Робочий час, його склад і структура.</p> <p>Простої і перерви.</p> <p>Методи вивчення змісту праці і затрат робочого часу.</p> <p>Нормування праці, види норм. Види нормативів праці.</p>	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в</p>

		Диференціація та перегляд норм витрат праці.	Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.
		Тема № 8. Продуктивність і ефективність праці.	Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.
		Продуктивність праці: сутність і значення. Показники і методи вимірювання продуктивності праці. Фактори та резерви росту продуктивності праці. Програми управління продуктивністю праці на підприємстві.	Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с. Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с. Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.
		Тема № 9. Політика доходів і оплата праці	Конституція України // Відомості Верховної Ради України.- 1996. – № 30.- Ст. 141.
		Вартість робочої сили, чинники, що її визначають. Види доходів населення. Структура витрат населення. Диференціація доходів (витрат населення). Рівень життя, система соціальних гарантій, захисту і підтримки населення. Сутність, функції та принципи заробітної плати. Форми і системи оплати праці. Формування фонду заробітної плати на підприємстві. Державне регулювання заробітної плати.	Законодавство України про працю: збірник офіційних текстів законів станом на 10 квітня 2012р. – К.: «Центр учбової літератури», 2012. – 488с. Науково-практичний коментар законодавства України про працю / 11-е вид., допов. та переробл. / Відп. ред. Ротань І.І., Зуб І.В., Сонін О.С. – К., Алерта; КНТ; ЦУЛ, 2010-584с. Трудове право України: навчальний посібник. Практикум. – 3-тє видання, перероблене і доповнене/ Чанишева Г.І., Додіна Т.М. Щукіна О.С. та ін. відп. Ред.. Г.І. Чанишева, - Х.: Одісей, 2011. – 288с. Трудове право України у запитаннях та відповідях: навчально-довідковий посібник. 2-ге вид із змінами і доповненнями./За ред.В.В. Жернакова. - Х.: Одісей, 2011. – 280с.
		Тема № 10. Планування праці	Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.
		Сутність і значення планування праці. Види планів з праці. Розрахунок потреби підприємства в робочій силі. Планування продуктивності праці на підприємстві. Визначення фонду заробітної плати на підприємстві. Планування соціального розвитку трудових колективів.	Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с. Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с. Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.
		Тема № 11. Аналіз, звітність, аудит у сфері праці.	

		<p>Економічний аналіз і аудит у сфері праці.</p> <p>Напрями, етапи і методи проведення аудиту в сфері праці. Ефективність аудиту.</p> <p>Звітність з питань праці.</p>	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Економіка праці і соціально-трудова відносини: Навчальний посібник / Акіліна О.В., Ільїч Л.М. К.: Алерта, 2010. 734с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	<p>Тема № 12. Моніторинг соціально-трудова сфери як інструмент регулювання й удосконалення соціально-трудова відносин</p>	<p>Соціологічні дослідження у сфері праці: сутність, цілі і завдання.</p> <p>Сутність і види моніторингу соціально-трудова сфери.</p> <p>Зміст головних напрямів моніторингу соціально-трудова сфери.</p> <p>Організація моніторингу соціально-трудова сфери в Україні.</p>	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Економіка праці і соціально-трудова відносини: Навчальний посібник / Акіліна О.В., Ільїч Л.М. К.: Алерта, 2010. 734с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>
	<p>Тема № 13. Міжнародна організація праці та її вплив на розвиток соціально-трудова відносин</p>	<p>Особливості та напрямки діяльності Міжнародної організації праці.</p> <p>Конвенції та рекомендації МОП:</p> <p>а) про систему захисту прав працівників;</p> <p>б) про охорону заробітної плати.</p>	<p>Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.</p> <p>Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.</p> <p>Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.</p> <p>Економіка праці і соціально-трудова відносини: Навчальний посібник / Акіліна О.В., Ільїч Л.М. К.: Алерта, 2010. 734с.</p> <p>Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.</p>

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. «Економіка праці та соціально-трудові відносини» як наука, її завдання.
2. Зміст і сутність економічної категорії «праця». Класифікація праці.
3. Етапи становлення науки «Економіка праці та соціально-трудові відносини».
4. Поняття населення. Трудові ресурси, їх структура.
5. Економічно-активне і економічно неактивне населення.
6. Поняття трудового потенціалу суспільства, людини, підприємства.
7. Режими і типи відтворення населення.
8. Види руху населення.
9. Природний рух населення, його види. Показники природного руху.
10. Просторовий рух населення, його види. Показники просторового руху.
11. Персонал підприємства, його облікова і необлікова чисельність.
12. Професія, спеціальність і кваліфікація персоналу.
13. Категорії персоналу підприємства, їх функції.
14. Мобільність персоналу, її види, причини.
15. Абсолютні і відносні показники руху персоналу.
16. Види витрат на персонал, їх ефективність.
17. Продуктивність праці. Чинники, що на неї впливають.
18. Показники продуктивності праці.
19. Методи вимірювання продуктивності праці.
20. Види трудомісткості, їх взаємозв'язок.
21. Фактори зростання продуктивності праці.
22. Визначення доцільності заміни живої праці капіталом.
23. Ринок праці, умови його виникнення, функції.
24. Переваги і недоліки ринку праці.
25. Елементи ринку праці. Особливості товару «робоча сила».
26. Поняття зайнятості і зайнятого населення.
27. Види зайнятості населення. Гнучкі форми зайнятості.
28. Державне регулювання зайнятості населення.
29. Сутність безробіття, його типи і форми.
30. Причини та наслідки безробіття.
31. Показники визначення рівня безробіття. Закон Оукена.
32. Державні гарантії та допомоги по безробіттю.
33. Зміст і завдання організації праці.
34. Поділ праці. Види поділу праці на підприємстві.
35. Трудовий (виробничий) процес.
36. Класифікація робочих місць.
37. Умови праці, що впливають на працездатність робітників.
38. Робочий час, його склад і структура.
39. Регламентовані і нерегламентовані простої і перерви, причини виникнення.
40. Методи вивчення витрат робочого часу.
41. Види норм праці.
42. Структура норми часу, штучно-калькуляційний час.
43. Методи визначення норм праці.
44. Законодавче регулювання робочого часу і відпочинку.

45. Сутність заробітної плати, її функції та принципи встановлення.
46. Погодинна форма заробітної плати, її види.
47. Відрядна форма заробітної плати. Пряма і непряма відрядна.
48. Відрядно-преміальна та відрядно-прогресивна форма визначення заробітку.
49. Акордна заробітна плата, сфери її застосування.
50. Тарифна система оплати праці.
51. Безтарифна система оплати праці.
52. Державне регулювання оплати праці. Мінімальна заробітна плата.
53. Планування й аналіз заробітної плати.
54. Види доходів і витрат населення, показники розподілу доходів.
55. Рівень життя населення, індекс вартості життя.
56. Сутність і значення соціального партнерства.
57. Суб'єкти соціально-трудових відносин.
58. Типи соціально-трудових відносин.
59. Соціальна політика, її основні напрямки. Якість життя.
60. МОП, її завдання, основні напрямки діяльності.

5.1.2. Теми наукових робіт

1. Становлення нових за структурою та змістом соціально-трудових відносин як складова реформування української економіки.
2. Праця і соціально-трудові відносини як об'єкт наукового дослідження.
3. Державна політика нарощування трудових ресурсів.
4. Державне і договірне регулювання трудових відносин у перехідній економіці.
5. Роль держави у розвитку освіти.
6. Порівняльний аналіз неокласичної та кейнсіанської концепцій зайнятості.
7. Концепція зайнятості населення в Україні: погляд крізь призму світового досвіду.
8. Основні напрямки перетворення державної моделі загальної зайнятості у ринкову.
9. Підвищення стимулюючого потенціалу у заробітній платі.
10. Молодь і особливості її соціального захисту.
11. Основні засади державної політики зайнятості в сучасній Україні.
12. Стратегія пенсійного забезпечення в Україні.
13. Регіональний ринок праці: досвід оперативного аналізу проблем зайнятості та безробіття.
14. Плюралізація і диверсифікація зайнятості населення в трансформаційній економіці.
15. Структурні зрушення зайнятості населення за умов ринкової трансформації в Україні.

6. Методи навчання

Оволодіння знаннями даного предмета забезпечується поєднанням таких різних форм і методів навчання, як лекції та семінарські заняття й самостійна робота. Ґрунтовнішому вивченню окремих тем сприяють написання рефератів, участь у роботі наукових гуртків, науково-практичних конференцій, семінарів, олімпіад.

Метою лекційного курсу є формування у студентів знань, навичок та уявлень щодо правового регулювання трудових відносин у сучасних умовах та здатності застосовувати здобуті знання на практиці, а також орієнтуватися у системі джерел трудового законодавства України, аналізувати, узагальнювати та правильно застосовувати норми трудового законодавства України, роз'яснювати їх зміст, розрізняти відносини, що регулюються трудовим правом та відносини, що регулюються іншими галузями права, вміло користуватися правовою термінологією.

Аудиторні заняття проводяться у формі лекційних і семінарських занять, на яких студенти повинні закріпити знання про особливості, притаманні регулюванню відносин, що виникають у сфері трудових відносин з метою забезпечення реалізації їх завдань і функцій, а також набути навички правозастосування у даній сфері.

Лекційні заняття передбачають викладення нового теоретичного матеріалу викладачем, за своїм змістом лекції охоплюють основний теоретичний матеріал найважливіших тем навчальної дисципліни. Лекції є основним джерелом знань, які проводяться в класичній академічній формі. Метою лекційного курсу є формування у студентів та уявлень щодо правового регулювання трудових відносин у сучасних умовах та здатності застосовувати здобуті знання на практиці, а також орієнтуватися у системі джерел трудового законодавства України. Для досягнення названої мети необхідним уявляється вивчення сучасної наукової та навчальної літератури з трудового права; аналіз європейського законодавства, а також міжнародних нормативно-правових актів та ін.

Семінарське заняття – форма навчального заняття, під час якого викладач організує обговорення попередньо визначених питань, до яких студенти повинні самостійно готувати тези виступів; вміти формулювати визначення основних понять сучасного трудового права; добирати нормативні акти, які регламентують певні питання; застосовувати норми Кодексу законів про працю України до конкретних правових ситуацій.

Самостійна робота є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом студентом у час, вільний від аудиторних навчальних занять, яка складається з опрацювання конспекту лекцій, підготовки до практичних занять, самостійного освоєння навчального матеріалу по окремим темам, щодо яких не передбачені аудиторні заняття, ознайомлення з нормативними актами та рекомендованою літературою, а також самостійне виконання індивідуальних завдань, передбачених цією програмою.

Самостійна робота студента забезпечується системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення навчальної дисципліни: підручники, навчальні та навчально-методичні посібники та матеріали, конспект лекцій викладача, методичними рекомендаціями тощо. Для самостійної роботи студентів також рекомендується відповідна наукова та фахова монографічна та періодична література.

Самостійна робота передбачає виконання доповідей, рефератів.

Критерії оцінювання під час вивчення навчальної дисципліни: студенти повинні отримати 2 і більше позитивних оцінки з дисципліни протягом вивчення Економіки праці та соціально-трудова відносин.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Мета, предмет та завдання дисципліни.
2. Сутність, зміст та характер праці.
3. Сутність та основні напрямки організації праці.
4. Суспільна організація праці та її елементи.
5. Сутність та форми розподілу та кооперації праці.
6. Сутність та ознаки колективних форм організації праці.
7. Виробничий фактор праці.
8. Трудові ресурси: сутність та зміст.
9. Трудовий потенціал: поняття, структура, показники.
10. Методи планування та прогнозування трудових ресурсів.
11. Методи управління трудовими ресурсами.
12. Форми та види розподілу праці.
13. Форми кооперації праці.
14. Напрямки удосконалення розподілу та кооперації праці.
15. Методика планування праці.
16. Мета і завдання організації праці на підприємстві.
17. Сутність та фактори зростання продуктивності праці.
18. Показники ефективності: продуктивність ресурсів і рентабельність праці.
19. Резерви підвищення продуктивності праці.
20. Методи вимірювання показників продуктивності праці.
21. Оцінка економічної ефективності заходів щодо удосконалення організації праці.
22. Трудовий процес і його раціоналізація.
23. Характеристика елементів трудового процесу.
24. Умови праці та фактори їх формування.
25. Вибір ефективної форми організації праці.
26. Суспільні відношення в процесі праці.
27. Концепція ефективності праці.
28. Показники та методи вимірювання продуктивності праці.
29. Управління продуктивністю праці в країнах з розвинутою ринковою економікою.
30. Організація, атестація та раціоналізація робочого міста.
31. Раціональні режими праці та відпочинку.
32. Проектування, планування та обслуговування робочого місця.
33. Аналіз використання робочої сили та нормування праці.
34. Основні поняття нормування праці та класифікація норм праці.
35. Організація, принципи та методи нормування праці.
36. Ринок праці: сутність, зміст та структура.
37. Сегменти та види ринку праці.
38. Попит та пропозиція на ринку праці.
39. Ринок праці та механізм його регулювання у перехідній економіці України.
40. Становлення та розвиток тіньового ринку праці в Україні.
41. Поняття економічно активного населення та його зайнятість.
42. Види, форми, структура зайнятості, їх розвиток в Україні.

43. Особливості політики гнучкої зайнятості.
44. Система аналізу та регулювання внутрішнього ринку праці в Україні.
45. Безробіття: поняття, види, причини виникнення та розвитку.
46. Методи оцінки та показники безробіття.
47. Соціальна підтримка безробітних, її форми.
48. Форми та методи активного регулювання ринку праці
49. Пасивні методи регулювання ринку праці.
50. Органи державної влади на ринку праці України: державна служба зайнятості, Міністерство праці та соціальної політики України.
51. Сутність та основні принципи формування державної кадрової політики.
52. Тіньова зайнятість в Україні: проблеми легалізації.
53. Мета та зміст державної політики зайнятості.
54. Сутність і зміст поняття вартості і ціни робочої сили.
55. Функції та принципи організації заробітної плати.
56. Форми та системи оплати праці.
57. Основні принципи та елементи організації заробітної плати.
58. Форми та методи державного регулювання заробітної плати.
59. Договірне регулювання умов оплати праці.
60. Тарифна система оплати праці, її елементи та значення.
61. Мотивація трудового процесу: форми, види та теорії.
62. Форми матеріального та нематеріального стимулювання праці: міжнародний досвід.
63. Матеріальне стимулювання праці в країнах з розвиненою економікою.
64. Реформування системи оплати праці в Україні.
65. Характеристика соціально-трудових відносин.
66. Форми соціально-трудових відносин.
67. Предмети та типи соціально-трудових відносин.
68. Формування та розвиток соціально-трудових відносин у суспільстві.
69. Роль державних органів влади у регулювання соціально-трудових відносин в Україні.
70. Сутність соціального захисту населення. Соціальні стандарти.
71. Норми та нормативи соціального захисту населення.
72. Рівень та якість життя населення та система їх показників.
73. Грошові доходи населення, їх види, джерела виникнення та диференціація в Україні.
74. Показники диференціації доходів населення. Напрямки та форми соціальної допомоги малозабезпеченому населенню.
75. Регулювання рівня життя та доходів населення.
76. Закордонний досвід соціального захисту населення.
77. Соціальне партнерство, його суб'єкти, сфери та рівні реалізації.
78. Механізм реалізації системи соціального партнерства та його правова складова.
79. Сутність та показники трудового конфлікту.
80. Типи та соціальна структура трудового конфлікту.
81. Основні сфери реалізації трудового партнерства (трипартизму).
82. Специфіка досліджень проблем трудової організації в умовах ринку.
83. Сутність, цілі та завдання соціологічних досліджень у сфері праці.

84. Регулювання та удосконалювання соціально-трудових відносин.

85. Напрями моніторингу соціально-трудої сфери: порівняння закордонного та вітчизняного досвіду.

86. Основні нормативно-правові акти проведення моніторингу соціально-трудої сфери в Україні.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проєкти; командні проєкти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок студентом (студентом, слухачем) з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left(\left(\frac{\text{Результат навчальних занять за семестр}}{2} + \frac{\text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) / 2 \right) * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках студентів (студентів, слухачів), залікових книжках. **Присутність студентів (студентів, слухачів) на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо студент (студент, слухач) не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали навчальної дисципліни} = \frac{\text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр}}{2}$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначає вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, а саме: кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи. Наприклад:

Робота під час навчальних занять	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Отримати не менше 4 позитивних оцінок	Підготувати реферат, підготувати конспект за темою самостійної роботи, виконати практичне завдання тощо	Отримати за підсумковий контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком , потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі. відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком . потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані якості виконання більшості з них оцінена числом балів, близьким до максимального , робота з двома-трьома незначними помилками
80-84			
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу засвоєний цілком практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якості виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі вади завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією- двома значними помилками
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково . але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана , деякі з виконаних завдань містить помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково , деякі практичні навички роботи несформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якості виконання деяких з них; оцінена числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу засвоєний частково , потрібні практичні навички роботи несформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана , або якості їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторною складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	«Безумовно незадовільно» - теоретичний зміст курсу неосвоєний , потрібні практичні навички роботи несформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота паї матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки.

10. Рекомендована література

Основна:

1. Трудове право України: підручник / К.Ю. Мельник. Харків: Діса плюс, 2014. 480с.
2. Подорожній Є.Ю. Проблеми теорії та практики юридичної відповідальності у трудовому праві України: монографія. / Є.Ю. Подорожній. Х.: НікаНова, 2016. 402 с.
3. Трудове право України : підручник / [автор. кол.: С. М. Бортник, К. Ю. Мельник, Л. В. Могілевський та ін.]; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2019. 408 с.
4. Економіка праці і соціально-трудові відносини: Навчальний посібник / Акіліна О.В., Ільїч Л.М. К.: Алерта, 2010. 734с.
5. Гетманець О. П., Прокопенко О. Ю, Чорна А. М. та ін. Правове регулювання безпеки господарської діяльності в Україні. Навчальний посібник. Харків : Константа. 2019. 296 с.

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : Закон від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // База даних «Законодавство України»/ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Кодекс законів про працю України: від 10.12.1971 № 322-VIII // Відомості Верховної Ради України 1971. ст. 375 // URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
3. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436 – IV в чинній редакції. URL: [<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>]
4. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану / Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2136-20#Text>
5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу: Закон України від 18 березня 2004 р. № 1629// Відомості Верховної Ради України . 2004. №29. ст.367. // URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1629-15#Text>.
6. Про державну службу: Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2016. № 4. ст.43// URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
7. Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1058-IV // Відомості Верховної Ради України. 2003. №49-51. Ст. 376 // URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1058-15#Text>.
8. Про недержавне пенсійне забезпечення: Закон України від 9 липня 2003 р. № 1057-IV// Відомості Верховної Ради України. 2003. №47-48. Ст. 372 // URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1057-15#Text>.
9. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 р. № 2671-VIII// Відомості Верховної Ради України. 2019. № 18. ст.73 // URL:<http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>.
10. Про страхові тарифи на загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного

захворювання, які спричинили втрату працездатності: Закон України від 22 лютого 2001 р. № 2272-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. №17. Ст. 80. // [URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2272-14#Text](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2272-14#Text).

11. Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії: Закон України від 5 жовтня 2000 р. № 2017-III // Відомості Верховної Ради України. 2000. №48. Ст. 409//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2017-14#Text).

12. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV Відомості Верховної Ради України. 1999. №46-47. Ст. 403// [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text).

13. Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів): Закон України від 3 березня 1998 р. № 137/98-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1998. №34. Ст. 227//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/137/98-%D0%B2%D1%80#Text).

14. Про колективні договори і угоди: Закон України від 1 липня 1993 року № 3356-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1993. № 36. ст.361//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3356-12#Text).

15. Про відпустки: Закон України від 15 листопада 1996 р. № 504/96-ВР// Відомості Верховної Ради України. 1997. № 2. Ст. 4//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text).

16. Про оплату праці: Закон України від 24 березня 1995 р. № 108/95-ВР // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 1995. № 17. ст.121//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text).

17. Про визначення розміру збитків, завданих підприємству, установі, організації розкраданням, знищенням (псуванням), недостатчею або втратою дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння та валютних цінностей: Закон України від 6 червня 1995 р. № 217/95-ВР// Відомості Верховної Ради України. 1995. №22. Ст. 173//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/95-%D0%B2%D1%80#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/217/95-%D0%B2%D1%80#Text).

18. Про охорону праці: Закон України від 14 жовтня 1992 р. № 2694-XII // Відомості Верховної Ради України 1992. №49. Ст. 668//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text).

19. Про пенсійне забезпечення: Закон України від 5 листопада 1991 р. № 1788-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992. №3. Ст. 10//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1788-12#Text).

20. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580 №VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2015. № 40-41. ст.379//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text).

21. Про зайнятість населення: Закон України від 5 липня 2012 року № 5067-VI//Відомості Верховної Ради. 2013. № 24. ст.243// [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text).

22. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків: Закон України від 08 вересня 2005р. № 2866-IV // Відомості Верховної Ради України. 2005. №52. Ст.561// [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2866-15#Text).

23. Про затвердження Порядку проведення індексації грошових доходів населення: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 липня 2003 р. №1078 // Урядовий кур'єр. 2003. № 135.// [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1078-2003-%D0%BF#Text).

24. Про затвердження переліку робіт з важкими, шкідливими та особливо шкідливими умовами праці у будівництві, на яких встановлюється підвищена оплата праці: Постанова Кабінету Міністрів України від 12 липня 2005 р. №576// [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-2005-%D0%BF#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-2005-%D0%BF#Text).

25. Про відомчі заохочувальні відзнаки: положення, затв. Указом Президента України від 30 травня 2012 року № 365/2012// Офіційний вісник Президента України. 2012 р. № 19. стор. 57. стаття 434// [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365/2012#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/365/2012#Text).

26. Про Національну тристоронню соціально-економічну раду: указ Президента України від 2 квітня 2011 року № 347/2011 //Офіційний вісник Президента України. 2011 р. № 8. стор. 23. стаття 510//[URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2011#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2011#Text).

27. Про національну службу посередництва і примирення: Положення, затверджено Указом Президента України від 17 листопада 1998 р. №1258/98 // Праця і зарплата. 1998. №23 (159).// [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1258/98#Text).

28. Положення про порядок проведення примирних процедур по вирішенню колективних трудових спорів (конфліктів) на підприємствах і в галузях, на яких відповідно до статті 24 Закону України "Про порядок вирішення колективних трудових спорів (конфліктів)" проведення страйків забороняється, затверджене наказом Національної служби посередництва і примирення №38 від 4 травня 1999 р.

29. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві: постанова Кабінету міністрів України від 17 квітня 2019 р. № 337//Офіційний вісник України. 2019 р., № 34, стор. 309, стаття 1217, код акта 94279/2019.

Додаткова

1. Подорожній А.Ю. Особливості притягнення до дисциплінарної відповідальності різних категорій працівників. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Т. 3. С. 84–88.

2. Подорожній А.Ю. Контракт, як підстава прийняття на службу до Національної поліції України. Проблеми правового регулювання проходження служби у Національній поліції України та соціального забезпечення поліцейських: матеріали круглого столу (м. Харків, 12 травня 2017 р.) / за ред. К. Ю. Мельника. Харків: Харк. нац. ун-т внутр. справ. 2017. С. 84–87

3. Dmytro Sirokha, Vasyl Felyk, Yevhen Podorozhnii, Artem Podorozhnii Basic aspects of the compliance with discipline and legitimacy within the official activities of police. Amazonia Investiga. 2020/1/9. P.487-492

4. Василько І.В. До проблеми визначення принципів забезпечення трудових прав працівників, які працюють у роботодавців – фізичних осіб. Підприємництво, господарство і право. 2018. №7. С.82-86

5. Подорожній А.Ю. Загальнотеоретична характеристика інституту дисциплінарної відповідальності у трудовому праві/ Вісник ХНУВС. Bulletin of KhNUA. 2020. № 3 (90). С.78-85

6. Подорожній А.Ю. Особливості укладення трудового договору в умовах воєнного стану. Підготовка правоохоронців в системі МВС України в

умовах воєнного стану : зб. наук. пр. / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец. фіз. підготовки ф-ту № 3, Наук. парк «Наука та безпека». Харків: ХНУВС, 2022, С.106-107

7. Подорожній А.Ю. Проблеми оплати праці під час воєнного стану. Діяльність державних органів в умовах воєнного стану: збірник матеріалів Міжнародного науково-практичного онлайн-семінару (в авторській редакції), (м. Кривий Ріг, 29 квітня 2022 року). Кривий Ріг, 2022. С.433-435

8. Подорожній А.Ю. Особливості призупинення дії трудового договору в сучасних умовах. Актуальні проблеми захисту прав громадян України на працю та соціальний захист на шляху до Євроінтеграції : тези доп. та наук, повідомл. учасників XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Харків, 7 жовт. 2022 р.) / уклад. О. Г. Середя, О. М. Ярошенко, О. В. Соловійов; за ред. О. Г. Середи. Харків, 2022, С.216-220

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Офіційний сайт Верховної Ради України <https://portal.rada.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Офіційний сайт МВС України www.mvs.gov.ua
4. Офіційний сайт Державної служби з питань праці www.dsp.gov.ua
5. Офіційний сайт Верховного Суду України <http://www.viaduk.net/clients/vsu/vsu.nsf/>
6. Єдиний державний реєстр судових рішень <http://www.reyestr.court.gov.ua/>
7. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>
8. Офіційний сайт Харківського національного університету внутрішніх справ <http://univd.edu.ua/>
9. Харківська державна наукова бібліотека ім. В.Г. Короленко <http://korolenko.kharkov.com/>
10. Юридична бібліотека <http://pravo.biz.ua/>